

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) NUTARTIS

2017 m. rugsėjo 6 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnis – Europos Sąjungos valstybės narės piliečio ekstradicija į trečiąją valstybę, kur jam gresia mirties bausmė – Sąjungos pilietybė – SESV 18 ir 21 straipsniai – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnio 2 dalis – Apsauga nuo ekstradicijos“

Byloje C-473/15

dėl *Bezirksgericht Linz* (Linco apylinkės teismas, Austrija) 2015 m. liepos 24 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. rugsėjo 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR

prieš

Eugen Adelsmayr

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ir C. G. Fernlund (pranešėjas),

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* A. Hawel, E. Eypeltauer, A. Gigitner ir N. Fischer,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos J. Vlácil ir M. Smolek,
- Airijos, atstovaujamos E. Creedon ir L. Williams, taip pat D. Kelly ir A. Joyce, padedamų baristerės M. Gray,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. M. Tátrai ir M. Z. Fehér,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos R. Troosters ir S. Grünheid,

išklausęs generalinį advokatą ir nusprendęs priimti sprendimą byloje motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį,

priima šią

Nutartį

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 18 straipsnio, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 6 straipsnio, 19 straipsnio 2 dalies, 47 ir 50 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR* ir Eugen Adelsmayr ginčą dėl kompensacijos sumokėjimo, nes, motyvuojant ekstradicijos grėsme, buvo nutraukta sutartis.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 3 *Peter Schotthöfer & Florian Steiner*, Miunchene (Vokietija) įsteigta advokatų kontora, paprašė E. Adelsmayr, Austrijoje gyvenančio austrų gydytojo, 2015 m. sausio mėn. perskaityti pranešimą šios advokatų kontoros klientams apie darbo sąlygas ir teisinį persekiojimą Jungtiniuose Arabų Emyratuose, kur jis nuo 2004 m. keletą metų dirbo gydytoju anesteziologu ir intensyviosios terapijos specialistu.
- 4 2009 m. vasario mėn. vienas iš E. Adelsmayr Jungtiniuose Arabų Emyratuose gydytų pacientų, kuris sirgo sunkia liga ir kuriam keletą kartų buvo sustojusi širdies veikla, po atliktos operacijos vėl sustojęs širdžiai mirė. E. Adelsmayr buvo apkaltintas dėl šio paciento mirties.
- 5 Gydytojui, dirbusiam toje pačioje ligoninėje kaip ir E. Adelsmayr, pateikus skundą pradėtas tyrimas, kuriam vadovavo būtent šis skundą pateikęs gydytojas. Baigus tyrimą padaryta išvada, kad įvykdytas tyčinis nužudymas.
- 6 2011 m. Dubajuje (Jungtiniai Arabų Emyratai) buvo pradėtas teismo procesas, per kurį prokuratūra pareikalavo nubauti E. Adelsmayr mirties bausmę. 2012 m. pastarasis vis dėlto išvyko iš Jungtinių Arabų Emyratų. Nedalyvaudamas pirminiame procese jis buvo nuteistas kalėti iki gyvos galvos, tačiau šis pirminis procesas galėjo būti bet kada atnaujintas ir jam galėjo būti paskirta mirties bausmė.
- 7 Be to, Austrijoje E. Adelsmayr buvo iškelta baudžiamoji byla dėl Jungtiniuose Arabų Emyratuose jam pareikštų kaltinimų. Vis dėlto 2014 m. gegužės 5 d. Austrijos prokuratūra nutraukė bylą, nurodžiusi, kad „atsakovui pavyko sudaryti įtikinamą išpūdį, jog Dubajuje iškelta byla galimai buvo susijusi su prieš jį nukreiptomis intrigomis“.
- 8 Austrijos valdžios institucijos patarė E. Adelsmayr raštu kreiptis į tam tikras valstybes ir išsiaiškinti, ar jis galėtų atvykti į jų teritoriją nerizikuodamas, kad bus perduotas Jungtinių Arabų Emyratų valdžios institucijoms.
- 9 2014 m. spalio mėn. E. Adelsmayr gavo *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* pasiūlymą skaityti šios nutarties 3 punkte minėtą pranešimą. Gavęs šį pasiūlymą, E. Adelsmayr pasirašė sutartį.

- 10 Šios sutarties 5.1 punkte, kuriame aptartas kompensacijos mokėjimo nutraukus šią sutartį klausimas, numatyta:

„Jeigu pranešėjas, likus ne mažiau kaip vienam mėnesiui iki pranešimo dienos, atsisako skaityti pranešimą dėl priežasčių, už kurias jis atsako, jis išipareigoja sumokėti rengėjams fiksuotą 150,00 EUR dydžio kompensaciją.“

- 11 2014 m. lapkričio mėn. pabaigoje dėl įtemptų Austrijos Respublikos ir Jungtinių Arabų Emyratų santykių E. Adelsmayr ėmė abejoti dėl kelionės į Vokietiją skaityti minėtą pranešimą. Jis paprašė Vokietijos valdžios institucijų išduoti asmens neliečiamybę garantuojantį dokumentą, patikslinęs, kad reikia skubaus atsakymo, nes atsisakyti skaityti minėtą pranešimą buvo galima tik iki 2014 m. gruodžio 15 d.
- 12 2014 m. gruodžio 12 d., negavęs minėtų valdžios institucijų atsakymo, E. Adelsmayr raštu pranešė *Peter Schotthöfer & Florian Steiner*, kad atsisako skaityti minėtą pranešimą.
- 13 Remdamasi su E. Adelsmayr sudarytos sutarties 5.1 punktu, *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* pranešė, kad jis turi sumokėti 150 EUR, o 2015 m. vasario 3 d. jis gavo mokėjimo įsakymą.
- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad tą dieną, kai jis kreipėsi į Teisingumo Teismą, dėl E. Adelsmayr nebuvo išduotas joks tarptautinis arešto orderis. Šis teismas kelia klausimą, ar E. Adelsmayr atsisakė skaityti pranešimą dėl priežasčių, už kurias jis atsako, o gal jis pagrįstai baiminosi vykti į Vokietijos teritoriją.
- 15 Būtent tokiomis aplinkybėmis *Bezirksgericht Linz* (Linco apylinkės teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar SESV 18 straipsnyje įtvirtintas nediskriminavimo principas turi būti aiškinamas taip, kad tuo atveju, kai valstybė narė savo teisinėje sistemoje įtvirtina tokią nuostatą, kaip Vokietijos Federacinės Respublikos Pagrindinio Įstatymo (Konstitucijos) 16 straipsnio 2 dalis, pagal kurią draudžiama išduoti savo šalies piliečius trečiosioms šalims, ši nuostata taikytina ir kitų valstybių narių piliečiams, kurie gyvena atitinkamoje valstybėje narėje?
2. Ar [Chartijos] 19 straipsnio 2 dalies ir 47 straipsnio nuostatas reikia aiškinti taip, kad <...> Sąjungos valstybė narė privalo atmesti trečiosios šalies prašymą dėl šios valstybės narės teritorijoje esančio Sąjungos piliečio ekstradicijos, jei baudžiamoji byla, kuria grindžiamas prašymas dėl ekstradicijos, ir trečiojoje šalyje *in absentia* priimtas sprendimas toje byloje prieštarauja būtiniams tarptautinės teisės standartams, Sąjungos viešosios tvarkos („ordre public“) principams ir teisingo bylos nagrinėjimo principui?
3. Galiausiai ar [Chartijos] 50 straipsnis ir (arba) pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją saugomas principas „ne bis in idem“ turi būti aiškinami taip, kad, priėmus pirmąjį nuosprendį trečiojoje šalyje ir vėliau nutraukus procesą <...> Sąjungos valstybėje narėje nesant faktinio pagrindo toliau nagrinėti bylą, atsiranda kliūtis tolesniam baudžiamajam persekiojimui trečiojoje šalyje?
4. Jeigu į bent vieną iš trijų klausimų būtų atsakyta teigiamai, ar [Chartijos] 6 straipsnis („teisė į laisvę“) turi būti aiškinamas taip, kad trečiajai šaliai pateikus prašymą dėl ekstradicijos Sąjungos pilietis negali būti ir suimtas ekstradicijos tikslu?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 16 Procedūros reglamento 99 straipsnyje numatyta, kad, jeigu klausimas, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra tapatus klausimui, dėl kurio Teismas jau yra priėmęs sprendimą, jeigu atsakymą į tokį klausimą galima aiškiai nustatyti iš Teismo jurisprudencijos arba jeigu atsakymas į klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nekelia jokių pagrįstų abejonių, Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklausęs generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.
- 17 Šioje byloje reikia taikyti šią nuostatą.
- 18 Antruoju klausimu, kurį reikia išnagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Chartijos 19 straipsnio 2 dalis ir 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad trečiosios šalies pateiktą prašymą išduoti Sąjungos pilietį, kuris, įgyvendindamas judėjimo laisvę, išvyksta iš savo kilmės valstybės narės ir vyksta į kitos valstybės narės teritoriją, pastaroji valstybė narė turi atmesti, jeigu kyla didelis pavojus, kad šiam piliečiui, jei bus išduotas, bus įvykdyta mirties bausmė.
- 19 Kalbant apie Chartijos taikymą tokiai bylai kaip pagrindinė, reikėtų priminti, jog Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad valstybės narės sprendimas išduoti Sąjungos pilietį patenka į SESV 18 ir 21 straipsnių taikymo sritį, taigi į Sąjungos teisės, kaip ji suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, taikymo sritį tuo atveju, kai šis pilietis pasinaudojo teise laisvai judėti Sąjungoje ir iš valstybės narės, kurios pilietis jis yra, vyksta į kitą valstybę narę (šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 31 ir 52 punktus).
- 20 Tuo remdamasis Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Chartijos nuostatos ir visų pirma jos 19 straipsnis taikytinos tokiam sprendimui (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 53 punktą).
- 21 Šie samprotavimai taip pat taikomi šioje byloje, kurioje nagrinėjama Austrijos piliečio galimybė vykti į kitą valstybę narę nei ta, kurios pilietis jis yra, šiuo atveju – į Vokietijos Federacinę Respubliką, siekiant joje skaityti pranešimą, taigi pasinaudoti judėjimo laisve, nerizikuojant būti išduotam.
- 22 Dėl Chartijos 19 straipsnio 2 dalies aiškinimo reikia priminti, kad pagal šią nuostatą niekas negali būti perkeltas, išsiųstas arba išduotas į valstybę, kurioje jam gresia mirties bausmė arba kurioje jis gali patirti kankinimų ar kitokį nežmonišką ar žeminamą elgesį arba būti taip baudžiamas.
- 23 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad tuo atveju, kai valstybei narei trečioji valstybė pateikia prašymą išduoti kitos valstybės narės pilietį, pirmoji valstybė narė turi patikrinti, ar išdavus šį asmenį nebus pažeistos Chartijos 19 straipsnyje įtvirtintos teisės (2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 60 punktas).
- 24 Taigi, kai prašomosios valstybės narės kompetentinga institucija turi duomenų, patvirtinančių realų nežmonišką ar žeminamą elgesio su asmenimis prašančiojoje išduoti asmenį trečiojoje valstybėje pavojų, priimdama sprendimą dėl asmens išdavimo pastarajai valstybei ji turi įvertinti šio pavojaus buvimą, remdamasi objektyviais, patikimais, tiksliais ir tinkamai atnaujintais duomenimis (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 58 ir 59 punktus).
- 25 Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad vykstant teismo procesui Jungtiniuose Arabų Emyratuose prokuratūra reikalavo skirti E. Adelsmayr mirties bausmę. Jis priduria, kad E. Adelsmayr buvo nuteistas už akių kalėti iki gyvos galvos tik per pirminį procesą ir kad po ekstradicijos atnaujinus baudžiamąją bylą jam gali būti paskelbta mirties bausmė.
- 26 Tuo remiantis darytina išvada, kad, jeigu E. Adelsmayr būtų išduotas, jam „gresia“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 19 straipsnio 2 dalį, mirties bausmė.

- 27 Todėl į antrąjį klausimą, kiek jis susijęs su Chartijos 19 straipsnio 2 dalimi, reikia atsakyti taip, jog ši nuostata turi būti aiškinama taip, kad trečiosios šalies pateiktą prašymą išduoti Sąjungos pilietį, kuris, įgyvendindamas judėjimo laisvę, išvyksta iš savo kilmės valstybės ir vyksta į kitos valstybės narės teritoriją, pastaroji valstybė narė turi atmesti, jeigu kyla didelis pavojus, kad šiam piliečiui, jei bus išduotas, bus įvykdyta mirties bausmė.
- 28 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į šią antrojo klausimo dalį, šio klausimo, kiek jis susijęs su Chartijos 47 straipsniu, nebūtina nagrinėti, kaip ir pirmojo, trečiojo ir ketvirtojo klausimų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 29 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nutaria:

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad trečiosios šalies pateiktą prašymą išduoti Sąjungos pilietį, kuris, įgyvendindamas judėjimo laisvę, išvyksta iš savo kilmės valstybės narės ir vyksta į kitos valstybės narės teritoriją, pastaroji valstybė narė turi atmesti, jeigu kyla didelis pavojus, kad šiam piliečiui, jei bus išduotas, bus įvykdyta mirties bausmė.

Parašai.